

Kända tankebanor på kommunistkongress

Kommunismen som rörelse och samhällssystem tillhör historien, sa Gudrun Schyman när hon inledningstalade på vänsterpartiets kongress. Hon möttes av sibirisk kyla.

»Framtiden tillhör oss«, utropade ungdomsförbundsordföranden och leninisten Jenny Lindahl i sin motattack. Hon fick kongressombudens jubel.

Jenny Lindahls tre ord var noga valda. »Framtiden tillhör oss.« De har dubbel innebörd:

1. Låt oss tro på att kommunismen segrar.
2. Historien är med oss; i enlighet med den vetenskapliga socialismen är den determinerad att resultera i sammanbrott för »kapitalismen« och via proletariats diktatur leda över i kommunism.

Den första delen är ett hejarop, den andra en visshet om hur det kommer att gå. Så har messianism och »vetenskaplighet« alltid gått hand i hand hos kommunisterna.

Kommunisterna visade genomgående sin makt över tanken på vänsterpartiets kongress. Majoriteten inte blott antog programförslagets sats, mot Gudrun Schymans vilja, att dagens ekonomiska system i Sverige och i västerlandet ska avskaffas. Den införde nya och skärpta skrivningar för »klasskamp«. »Arbetarklassen« och »borgarklassen« sägs enligt de nya skrivningarna ha »skilda intressen som i grunden är oförenliga«.

Den verkliga innebörden är att kongressmajoriteten alltså lever i Lenins begreppsvärld. Föreställningen om de »antagonistiska motsättningarna« och »klasskampens nödvändighet« – Lenin använde också beteckningen »klasskrig« – är klassisk marxism-leninism. De innebär, konstaterar Stéphane Courtois och hans grupp av franska vänsterforskare bakom »Kommunismens svarta bok« (Bokförlaget DN), »kategorins och abstraktionens primat över det verkliga och mänskliga«.

Ideologin bereder för brott mot mänskligheten genom att den förnekar enheten hos det mänskliga. »Varje individ eller grupp uppfattas som arketyper för en primär och avförkroppsligad sociologi. Detta gör brottet lättare; angivare, utredare och bödlar anger inte, förföljer inte och dödar inte en människa: de eliminerar en abstraktion som är skadlig för den allmänna lyckan.«

Manipuleringen av språket gör terrorn lättare; man utrotar inte människor utan »borgare«, »kapitalister« och »folk-fiender«. I de kommunistiska utrotningskampanjerna var det legio att först avskilja kategorier, som om individer enkelt och evigt kunde inplaceras i färdiga fack, och därefter demonisera dem genom att beteckna fiendekategorin som djur. »Skjut de galna hundarna! I döden med detta band som döljer sina bockfötter och rovdjurständer för folkets massor! ... Ja, ned med dessa avskyvärda djur! Må man göra slut på dessa avskyvärda hybrider mellan rävar och svin, dessa stinkande as. Må man tysta deras svinaktiga grymtanden! Må man utrota dessa kapitalismens rasande hundar som vill krossa de bästa av människor på vår sovjetiska jord! Må man köra tillbaka ned i halsen på dem deras djuriska hat mot ledarna för vårt parti!« Så löd åklagaren Vysjinskijs sätt att animalisera de anklagade under Moskvarättegångarna. »Alla antikommunister är hundar!« efterhärskade Jean-Paul Sartre 1952.

I sin grundmekanism för mord och grymhet ligger marxism-leninismen mycket nära nationalsocialismen. »För att kunna döda dem var det nödvändigt att man förklarade att kulakerna inte var människor. På samma sätt som tyskarna sa att judarna inte var människor.« Svarta boken fortsätter analysen: »Hela tiden är det grupper och inte individer som drabbas. Terrorn har till syfte att utrota en grupp vilken betecknas som fientlig... Framtidens nazistiska samhälle skulle byggas runt den 'rena rasen', framtidens kommunistiska samhälle runt ett proletärt folk renat från all borgerlig slagg.«

Latsis, en av de första ledarna för säkerhetspolisen tjekan, skrev i ett direktiv till sina agenter den 1 november 1918: »Vi för inte krig mot enskilda personer. Vi utrotar borgerligheten som klass. Sök inte i era undersökningar efter dokument och bevis om vad den anklagade har gjort i handling eller ord mot den sovjetiska myndigheten. Den första fråga ni skall ställa är vilken klass han tillhör, vilket ursprung han har, vilken uppfostran och utbildning och vilket yrke.«

Ibland sägs det att nazismen skiljde sig från kommunismen genom sin systematik i dödandet och sin irrationalitet – dödandet fick äventyra andra mål, som att vinna kriget. Men även i dessa avseenden liknade det kommunistiska slaktandet det nazistiska. Redan på 20-talet tillämpade Sovjetstaten metoden med kvoter: varje region, varje distrikt skulle arrestera, deportera eller arkebusera ett givet procentantal människor som tillhörde »fientliga« sociala skikt. Procentsatserna fastställdes centralt av partiledningen. Och andra mål fick vika när den ideologiska terrorn krävde det. Stalin arresterade 40 000 dugliga officerare 1938, trots risken för angrepp från Hitler. Mitt under månader när nationens öde stod på spel 1942–43 kunde Stalin plötsligt sända i väg tu-

sentals tåg i fel riktning, för en knäpp idé att mörda vissa folkgrupper.

Handlings- och våldsdyrkan är även den lika hos nazismen och kommunismen. Det våldsamma språkbruket speglar revolutionsromantik, en blodtörst som hålls metaforisk så länge den innesluts i en demokrati men – det bevisar 1900-talets historia med fasa – hur lätt som helst blir verklig när den släpps loss.

Också det totalitära är lika, anspråket att ingen enda sfär i samhället får lämnas fri för egen tankeutövning. »Intelligentsian« – författarna, filosoferna, forskarna, kulturskaparna – hörde till de kategorier som redan Lenin ville göra sig kvitt. Det är svårbegripligt hur så många kulturdebattörer än i dag kan känna sig så dragna till kommunismens totalitära ideologi, så gärna kittlar med den, flirtar med den.

Det totalitära är ingen tillfällighet, orsakas inte av att Stalin var ond som människa. »Det är ideologins och politikens upphöjelse till rang av absolut sanning därför att den är 'vetenskaplig' som utgör kommunismens totalitära dimension«, konstaterar Courtois. »Det är den som kräver att det bara ska finnas ett parti. Det är också den som legitimerar terrorn. Och det är den som tvingar makten att kontrollera alla sidor av det sociala och individuella livet.« Om det finns en »sann« historieteori, bör makten anförtras åt dem som är experter på denna teori, på att uttolka historiens verkliga väsen och vandring. Därav partiets särställning, och inom partiet dess elit.

Föreställningen om »antagonistiska motsättningar« sitter så djupt hos kommunister att »klassfiender« måste uppfinnas, även om de inte finns. Och eftersom det handlar om den »sanna« tolkningen av historien, och en »absolut« ideologi och utopi, så blir varje strid om linjen djupt allvarlig. Den aktiva in-

toleransen är en del av programmet. »En avfälling är en mycket farligare motståndare än en som aldrig delat tron«, konstaterar Arne Ruth i förordet till den svenska utgåvan av »Kommunismens svarta bok«.

Också härvidlag är det som utspelade sig på vänsterpartiets kongress lätt att känna igen. Gudrun Schyman är för kommunisterna nyttig att ha så länge hon vidgar partiets appell utåt. Men om partiet tog makten skulle hon snart avsättas av sina egna. Partitidningen Vänsterpress har inför kongressen varit något av ett kampanjorgan mot Schyman, fylld av kritiska artiklar mot Schymans pragmatiska linje. I spetsen har gått den kommunistiske riksdagsmannen Kalle Larsson, stödjande sig på kommunisten och partisekreteraren Lars Ohly som ansvarig utgivare.

Jenny Lindahl och Kalle Larsson är typiska ideologer av folkkommissarieslag för ett kommunistiskt Sverige, typiska genom sitt språkbruk, sina tankebanor och sin kyla. De skulle dock som folkkommissarier snart störtas av ännu okänsligare typer, ty sådan är kommunismens inre logik vid makten.

Detta parti har satt som mål att få 20 procent i valet 2002 och att på hösten om två år göra sin partiledare till Sveriges statsminister.

4 juni 2000